

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 277. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-idm140209965089808/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Fader: faa af hans Gierninger fortrøde ham, saasom han fast intet besluttede eller foretog sig, som kunde forarsage ham Fortrydelse. Han var udi alle Omstændigheder uforanderlig, og stedse den samme, saa at Modgang og Medgang udi hans Sind ingen Ebbe eller Flod kunde forarsage. Han havde stedse Retfærdighed for Øjne, og tilskrev det gode, han gjorde, alleene en Pligt og Skyldighed: Hvorudover da en vis Mand, som han havde udredet af en Labyrinth, takkede ham derfor, svarede han: tak ikke mig, men tak alleene eders retfærdige Sag. Saaledes var denne Mand dannet, der døde og blev begravet uden Sang og Klang og uden at sætte vore Poeter og Panegyriste udi Arbejde, da man dog seer ved enhver gemeen Borgers Død Lovsange udi Hobetal at nedregne. Det er troeligt, at, hvis den salig Herre kunde oplives igien, han vilde være gandske fornøjet med saadan Taushed, thi, saasom han selv ikke hyklede, vilde han ey heller være hykket af andre. Det er ikke saadanne Ting som kommer Blødet til at løbe udi de poetiske Aarer. De Folk saae ikke uden paa de Steder, hvor de kand vente en rig Høst. Men, saasom de intet tabte ved hans Død, saa tabte han ey heller noget ved deres Taushed. De tabte intet, efterdi han ikke belønnede hykkelske Poeter; og han ligesaa lidet, efterdi han ikke trængede til deres Lovsange. Jeg forbliver etc.

Epistler

Noter

- S. 19. *Materien*, Emnet, Indholdet. - *Complimenter*, Talemaader, Høflighedsudtryk. - *deciderer*, træffer Afgørelse, dommer. - *de futuris contingentibus*, lat. om fremtidige Hændelser. - *historice*, lat. historisk. - *fast udi 40 Aar*. Holbergs tidligste Skrift, Introduction til de europæiske Rigers Historier, udkom 1711, saa Tallet stemmer udmærket, men Holberg anvender det ofte som en rund Betegnelse for et stort Afsnit af sit forgangne Liv.
- S. 20. *differente*, forskellige. - *Poëmata*, gr., Digte. - *fingerede*, op-

EPISTLER

- digtede. – *vor fornyede Skue-Plads*. Efter den pietistiske Chr. VI's Død og Frederik V's Tronbestigelse gjenåbnedes i 1747 Den danske Skueplads, hvis Virksomhed havde ligget stille siden Københavns Brand 1728. – *Peenhed, Ærbarhed, Snerperi*. – *Prætext*, Paaskud. – *delicate, sarte*. – *desrecommandere*, disrekommandere, tale nedsettende om. – *Terentius*, romersk Komediedigter (ca. 190-159 f. Kr.). – *Plautus*, romersk Komediedigter (ca. 250-184 f. Kr.). – *Hoved-Vands Flasker*, Flasker med Hovedvand (vellugtende Vand). – *Balsam-Bysser*, Lugtedaaser. – *Axel Thorsens og Skion Valborgs Tider*. I sine nedsettende Udtalelser om den folkelige Poesi brugte Holberg flere Gange Visen om »Axel Tordson oc Valborrig Immers-Dattens» som Eksempel.
- S. 22. *Tractat... om Pedanter*. Muligvis har Holberg tænkt paa J. B. Mencke's latinske Prosasatire over lærde Pedanter, *De Charlataneria Eruditorum* (Leipzig 1715). – *Fora*, af lat. forum. – *værne Ting*, Værneting, Ret, hvor en bestemt Gruppe Personers Sager behandles. – *Invectiv*, Skældsord. – *Pedant*. Det er en ældre Betydning af det franske Ord, Holberg her benytter. – *Boileau*, den franske Klassicismes store Kunstner, Digteren Nicolas Boileau-Despréaux (1636-1711). – *Erindringer*, Advarsler, Formaning. – *C'est un Pedant etc.*, fr. Det er en [skrap] Skolemester, som man uafbrudt har om Ørene paa sig (Boileau, Satire 4, 118).
- S. 23. *Liqueur*, Væske. – *Syllogismer*, logiske Slutninger. – *Thomas Diaphorus* er den unge Lægepedant i Molières *Le Malade imaginaire* (1673). – *Dissertationer*, videnskabelige Afhandlinger. – *skiemte med, gøre Nar af*.
- S. 24. *Billighed*, Rimelighed. – *sorte... røde Pedanter*. Farverne efter Militærets (Landmilitærets) røde Frakker og den lærde Stands sorte Dragt. – *vicarius*, lat. Stedfortræder. – *Autores Classici*, lat. klassiske Forfattere, Klassikere. – *Characterer*, Typer. – *Cicero*, romersk Statsmand, Taler og Forfatter (106-43 f. Kr.). – *Seneca*, romersk Filosof og Statsmand (d. 65 e. Kr.). – *galante Sentimens*, kavalermæssige Ideer, Forestillinger. – *en Scholastisk Act*, en højtidelig Handling i Skolen eller paa Universitetet. Det er sandsynligvis især Disputatshandlingerne, Holberg tænker paa. – *Aristophanes*, græsk Komediedigter (ca. 448-ca. 380 f. Kr.). Der hentydes til hans Komædie »Skyernes», Vers 156-64.
- S. 25. *Grimacer*, Fiksfaksener, Narrestreger. – *An augur etc.* »Mon en Augur [Spaadomspræst hos Romerne] kan bare sig for Latter, naar han ser en Augur». Frit efter Cicero *De divinatione* 2,24,51 eller *De natura deorum* I,26,71. Ordene er lagt i Munden paa Cato d. Æ. – *poussere, drive*. – *Qualiteter*, Egen-